

③ MÜŞTEREK LAFİZ

Hİ

Tanımı Her biri ayrı var ile olmak üzere ilk baştan iki ya da daha fazla manaya sahip olan lafızdır.

Usulcüler müşterek varlığı ve imkanı hususunda ihtilaf etmişlerdir. Bazıları müşterek varlığı olduğunu söylerken bir kısmı imkansa olduğunu, ~~diğer~~ bir kısmı da caiz olduğunu söylemişlerdir. müşterek varlığı olduğunu söyledikleri görüşlerini şu delillerle desteklerler.

1* → Lafızlar sınırlıdır çünkü sınırlı olan harflerden oluşmaktadır.

Manalar sınırsızdır çünkü sayılar çoktur bile manalar da çoktur ki onlardan sınırsızdır.

2* → Varlık, şey gibi umumî lafızlar dillerde olmak zorundadır. müşterek imkansa olduğu ~~görülmek~~ olmasının delilleri ise şunlardır:

1* → müşterek lafızla mutlaklık tam manayı ifade eder.

2* mefasiat sahih olmadığına göre o zaman lafız var edenin

~~ist~~ istihak ediyor bir lafız iki manayı var etmesi caiz değildir.

Müştereklik başka bir yolla caiz olabilir ~~ör~~: mesela iki kabile düşünelim. Bir kabile bir şeye bir isim veriyor. Diğer kabile de aynı ismi başka bir şeye veriyor. Sonra her iki isim yaygınlaşır ve her iki kabilenin de farklı şeylere aynı ismi verdikleri ~~anlaşılır~~ anlaşıyor. müşterekin cevabına baki olanların bu konudaki delillerinde şöyle der.

1* Dilde müştereklik mümkündür ve doğru olarak gerçekleşmiştir.

2* Dillerin kuralları, en uzak ihtimalleri bile ortadan kaldıracak kadar sınırsız.

3* Kelimelerin varlığı mükemmeliyetin natsatlarına tabidir.

③.2 HÜLMÜ

müşterek lafızın hülmü ^{anlaşılabilir} tevatük, yani birçok farklı manadan Serri'nin tasdik ettiği anlamın abilleri konusundaki düşünceyi bir tercih ortaya koyuncaya kadar eklenmeye mani vermeyi geciktirmektedir.

Eğer lafız manalarından herhangi biri tercih olunmаса lafız mücmel sayılır.

tercihi gerektiren abil veya kerine bulunmadıkça müşterek hükmü deket etdiği monatların herhangi birinin tercihi edilmeyip "tevkiki" edilip Landisiyle kastedilenin tak olduğu inandırıcıdır.

İnceleme ve araştırma sonucunda monatlarından biri tercihe sayan bulunursa, artık diğer monatları dikkate alınmaz. Bayfere lafız müştereklikten çıkar ve "müevvel" adını alır. Bütün inceleme ve araştırmalara rağmen bulunup kastedilen mana anlaşılmaz müşterek lafız mücmel denir. Mücmel ise ancak sözün sahibinin açıklamasıyla anlaşılabilir.

✗ müevvel hükmü → 2 an

3.3) Umumi'l Müsterek

Müşterekin monatlarından biri tercih edilemediği zaman bu monatların herbirinin kastedilmiş sayılıp sayılmayacağı usul eserlerinde geniş biçim de tartışılıp ele ~~alınır~~ alınmıştır. Monatın herbirini kastedilmesinin mümkün olduğunu benimseyenler: ⇒ İmam Şafiye nispet edilen ve Kadi Ebu Bekir el-Bakillî; Ebu Ali el-Cübbai; Kadi Abulcazzar b. Ahmed; Kadi Cafer...

- İmam Ebu Hanife'ye nispet edilen ve Kadi, Ebu'l Hasan el-Basri gibi alimlerde Hanefilerin çoğunluğuyla bazı Şafi ve Mutezile alimleri tarafından savunulan görüş ise müşterek aynı anda bir tek manaya deket edilemeyeceği yönündedir.